

**ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ
О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА УСКЛАЂЕНОСТИ ЗА
ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ НЕДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА
ЗА 2016. ГОДИНУ**

20. Јун 2017.

1. Основни подаци.....	1
1.1. Подаци о оснивању Оператора дистрибутивног система.....	2
1.2. Подаци о регистрацији Оператора дистрибутивног система.....	2
1.3. Подаци о Оснивачу	3
1.4. Испуњеност услова за обављање делатности оператора дистрибутивног система	4
1.4.1. Лиценца за обављање енергетске делатности	4
1.4.2. Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије	4
2. Раздвајање Оператора дистрибутивног система	5
2.1. Правно раздвајање	5
2.2. Функционално раздвајање	5
2.2.1. Раздвајање управе.....	5
2.2.2. Предузимање мера које омогућавају стручно поступање	6
2.2.3. Независност у доношењу одлука.....	6
2.2.4. Самосталност у текућем пословању	6
2.2.5. Располагање неопходним ресурсима за независно обављање делатности	6
2.2.6. Одвојени идентитет у комуникацији и брендирању	6
2.2.7. Забрана међусобног субвенционисања	7
2.3. Раздвајање рачуноводства	7
3. Примена Програма усклађености	7
3.1. Доношење програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања	7
3.2. Именовање Лица одговорног за праћење усклађености	8
3.3. Обезбеђивања почетних услова за усклађеност рада Друштва	8
3.4. Спровођење мера којима се спречава дискриминаторно понашање	8
3.5. Поштовање правила понашања запослених	10
3.6. Начин праћења програма усклађености	10
4. Финансијски односи Оснивача и Оператора дистрибутивног система.....	11
4.1. Уговор о статусној промени издвајање са припајањем.....	11
4.2. Уговор о пружању услуга (SLA).....	12
4.3. Споразум о централизацији јавних набавки	12
4.4. Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу	13
4.5. Уговори о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије	13
4.6. Уговор о ороченом наменском динарском депозиту	14
5. Уочена ограничења и предлог мера за њихово отклањање	14
5.1. Неусклађеност оснивачког акта Оператора дистрибутивног система	15
5.2. Ограничења при реализацији уговора и споразума са Оснивачем.....	15
5.2.1. Проблеми при реализацији Споразума о централизацији јавних набавка	15
5.2.2. Проблеми при реализацији Уговора о пружању услуга (SLA).....	16
5.2.3. Неусклађеност Одлуке о информисању Оснивача	17
5.3. Решење Комисије за заштиту конкуренције о злоупотреби доминантног положаја	17
5.4. Ограничења у примени одредби Програма усклађености.....	18
5.4.1. Неусклађеност страница на појединим интернет доменима.....	18
5.4.2. Није дефинисано поступање везано за комерцијално осетљиве податке	18
5.4.3. Недовољно упознавање запослених са Програмом усклађености	19
6. Оцена потребе за изменом Програма усклађености.....	19
7. Закључак.....	20

„ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд

Број: 00.002.- 08.01.- 166579/1-17

Београд, 28-06-2017

На основу члана 132. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14), а у вези са Програмом усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања, број: 156010/2-16 од 7. јуна 2016. године и Одлуком о именовану лица одговорног за праћење усклађености, број: 156010/8-16 од 25. јула 2016. године, подносим:

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА УСКЛАЂЕНОСТИ ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ НЕДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА ЗА 2016. ГОДИНУ

Извештај за 2016. годину је први Годишњи извештај о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, који је, заједно са својим Оснивачем – Јавним предузећем „Електропривреда Србије“ Београд, у 2016. годину ушао кроз статусну промену која је из корена променила начин рада и односе у делатности дистрибуције електричне енергије у Србији. Текст извештаја ће се дотаћи одређених чињеница и околности које се односе на поменуту статусну промену у циљу појашњења међусобних односа Оператора дистрибутивног система и његовог Оснивача.

Година која се анализира започета је, у пословном смислу, са планским, и свим другим, документима који се односе на организациону структуру и пословање Оператора дистрибутивног система онаквог какав је био у 2015. години – са 10409 запослених и целокупном дотадашњом имовином, потраживањима и обавезама. Првог радног дана, 4. јануара 2016. године, Оператор дистрибутивног система је пословао са 3753 запослена и уговором о пружању услуга од стране Оснивача. Поред редовних активности, интензивно се радило на успостављању нове организације и односа, на изменама планских докумената, изменама и прилагођавањима радних процедура и другим активностима условљеним статусном променом која је спроведена. Оваква ситуација представљала је велики изазов и за Оператора дистрибутивног система и његовог Оснивача.

Како је сагласност на Програм усклађености дата 10. јуна 2016. године, а Лице одговорно за праћење усклађености именовано 25. јула 2016. године, није било довољно времена да се у току 2016. године имплементирају све одредбе, активности и захтеви предвиђени Програмом, па је извештај фокусиран на базичне елементе везане за усклађеност пословања Оператора дистрибутивног система са одредбама везаним за недискриминаторно понашање.

1. Основни подаци

У циљу свеобухватности извештаја изложени су елементарни подаци о оснивању Оператора дистрибутивног система и његовом Оснивачу. Обухваћене су претежне делатности које обављају, као и информације о испуњености услова за обављање претежне делатности због које је Оператор дистрибутивног система основан. Полазећи од овде изнетих података, успостављених односа Оснивача са Оператором дистрибутивног система, као контролисаним друштвом, и њиховог понашања на тржишту електричне енергије цениће се усаглашеност са Програмом усклађености.

1.1. Подаци о оснивању Оператора дистрибутивног система

Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“, д.о.о. Београд, основано је Одлуком о оснивању јавних предузећа за дистрибуцију електричне енергије коју је донео Привремени Управни одбор Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд (број 42/3-5 од 20. децембра 1991. године), а које је променило правну форму на основу Одлуке о измени те Одлуке (број 5914/9 од 23. новембра 2005. године) и које је Одлуком о изменама и допунама Одлуке о оснивању (број 546/19-12 од 31. јануара 2012. године), извршило усклађивање са Законом о привредним друштвима.

Одлука о оснивању Привредног друштва за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 9110-02-28-15 од 16.01.2015. године) важила је до Одлуке о статусној промени припајања донете 25. маја 2015. године којом су друштву стицаоцу, ПД „Електродистрибуција Београд“, д.о.о. Београд (број 9110-01-466-15 од 25. маја 2015. године), припојена друштва преносиоци: ПД „Електровојводина“ д.о.о. Нови Сад (број 1.10-5662/1 од 25. маја 2015. године), ПД „Електросрбија“ д.о.о. Краљево (број 05-10202 од 25. маја 2015. године), ПД „Југоисток“ д.о.о. Ниш (број 763/22-2 од 25. маја 2015. године) и ПД „Центар“ д.о.о. Крагујевац (број 1-7942 од 25. маја 2015. године). Тада је донета Одлука о изменама и допунама одлуке о оснивању Привредног друштва за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд (број 9110-01-467-15 од 25. маја 2015. године). Овом одлуком привредном друштву је промењен назив у Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, што је ступило на снагу даном регистрације статусне промене. Дана 1. јуна 2015. године закључен је Уговор о статусној промени који су потписали заступници друштва стицаоца и друштava преносиоца. Пре регистрације статусне промене припајања, која се десила 1. јула 2015. године, донета је Одлука о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 9110-02-592-15 од 25. јуна 2015. године).

Приликом доношења Одлуке о статусној промени издвајања са припајањем, којом је предвиђено да део имовине и запослених пређу из Оператора дистрибутивног система у контролно друштво, донета је Одлука о изменама и допунама Одлуке о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 08.01.-9000-252638/3-15 од 23. новембра 2015. године). Пре регистрације статусне промене издвајања са припајањем 4. јануара 2015. године донета је Одлука о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст (број 08.01.-9110-308571/1-15 од 9. децембра 2015. године).

На наведене одлуке надлежних органа ЈП Електропривреда Србије, за које је то прописано, Влада Републике Србије је дала одговарајуће сагласности.

Надзорни одбор Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд у функцији Скупштине „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је на седници од 2. септембра 2016. године донео одлуку број 05.000.-08.01.-237405/3-16 којом се врши усклађивање оснивачког акта „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд са Законом о јавним предузећима („Службени гласник РС“, број 15/16). Ова одлука је преко Министарства привреде достављена Влади Републике Србије ради прибављања прописане сагласности, о којој у току 2016. године није позитивно одлучено.

1.2. Подаци о регистрацији Оператора дистрибутивног система

Решењем Агенције за привредне Регистре Београд, број БД 57192/2015 од 1. јула 2015. године, Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд је променило пословно име у Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд.

Привредно друштво Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“, д.о.о. Београд је уписано у Регистар привредних субјеката под матичним бројем 07005466.

Пословно име Друштва је: Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“, д.о.о. Београд.

Скраћено пословно име Друштва је: „ЕПС Дистрибуција“, д.о.о. Београд.

Превод пословног имена на енглески језик је: Distribution System Operator „EPS Distribution“, Ltd, Belgrade.

Претежна делатност Друштва је енергетска делатност дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом – шифра делатности: 35.13 Дистрибуција електричне енергије. Ова делатност је Законом о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14), члан 16. став 3 – сврстана у делатност од општег интереса.

1.3. Подаци о Оснивачу

Оснивач и једини власник капитала ОДС „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд (Стари Град), Ул. Царице Милице 2, матични број 20053658, као правни следбеник Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд, Царице Милице 2, матични број 07033591 сагласно одредби члана 33. став 1. Одлуке о оснивању Јавног предузећа за производњу, дистрибуцију и трговину електричне енергије 05 број 023-396/2005-1 („Службени гласник РС“, број 12/05).

Република Србија је оснивач и једини власник капитала Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, Београд.

До 1. јуна 2016. године Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ је било оснивач и једини власник Привредног друштва за снабдевање електричном енергијом крајњих купаца „ЕПС Снабдевање“ д.о.о. Београд, матични број 20924195, које је тог датума статусном променом припојено Оснивачу као огранак.

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд поседује следеће лиценце за обављање енергетских делатности, из области електричне енергије, издате од стране Агенције за енергетику Републике Србије:

Број и датум издавања	Енергетска делатност	Број и датум решења	Време важења (год.)
0171/15-ЛЕ-СН од 23/12/2015	Снабдевање електричном енергијом	312-137/2015-Л-І од 23/12/2015	10
0253/16-ЛЕ-СН од 25/08/2016	Снабдевање електричном енергијом (лиценца за јавно снабдевање до избора гарантованог снабдевача)	312-149/2016-Л-І од 25/08/2016	10
0265/17-ЛЕ-КПР од 10/02/2017	Комбинована производња електричне и топлотне енергије	312-120/2016-Л-І од 10/02/2017	30
0266/17-ЛЕ-ПР од 10/02/2017	Производња електричне енергије	312-119/2016-Л-І од 10/02/2017	30

Све наведене делатности су Законом о енергетици, члан 16. став 2 – сврстане у делатности које се обављају у складу са тржишним принципима.

У смислу Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14), Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ је вертикално интегрисано предузеће, које као оснивач и контролно друштво Оператора дистрибутивног система електричне енергије обавља енергетске делатности снабдевање електричном енергијом и производња електричне енергије.

У смислу Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, број 36/11, 99/11, 83/14 – др. закон и 05/15), члан 62. став 2, Оснивач – Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд и зависно друштво – Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, сматрају се повезаним лицима.

1.4. Испуњеност услова за обављање делатности оператора дистрибутивног система

Измена регулативе, као и две статусне промене, средином 2015. и почетком 2016. године, којима су пет привредних друштава за дистрибуцију електричне енергије, са различитим начинима организације спојена у једно, а затим из њега издвојене одређене делатности и две трећине дотадашњих запослених, учиниле су да одређени услови за обављање делатности, који су били испуњени од свих дистрибутивних друштава понаособ нису могли да буду аутоматски примењени на ново, јединствено, привредно друштво.

1.4.1. Лиценца за обављање енергетске делатности

Оператор дистрибутивног система одређује се издавањем лиценце, након што испуни услове из чланова 131, 132 и 133 Закона о енергетици и услове за издавање лиценце, у складу са овим законом и прописима донетим на основу њега.

Након реализације статусне промене припајања која је реализована 01. јуна 2015. године од стране Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је Агенцији за енергетику Републике Србије поднет захтев за измену и допуну решења из 2006. године којима је Агенција издала лиценце за обављање претежне делатности ПД „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд, друштву стицаоцу у наведеној статусној промени. Поступак за измену и допуну лиценци пред Агенцијом окончан је дана 26. октобра 2015. године, доношењем решења број 312-2012/2006-Л-I и решења број 312-2013/2006-Л-I, којима су лиценце препознале промену пословног имена друштва стицаоца у „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд и обављање претежне делатности на конзумном подручју које обухвата територије и надлежности привредних друштава која су учествовала у статусној промени припајања као друштва преносиоци.

Министарство рударства и енергетике је донело нов Правилник о лиценци за обављање енергетске делатности и сертификацији („Службени гласник РС“ број 87/15), којим се у односу на претходни временски период – који обухвата 2006. годину када су издате лиценце друштву стицаоцу и 2015. годину када су лиценце измењене и допуњене – промењени и поштрени услови за стицање лиценце за обављање претежне делатности Оператора дистрибутивног система.

Обзиром да измене и допуне лиценци у току 2015. године нису утицале на временско дејство лиценци из 2006. године (измењене и допуњене 26. октобра 2015. године), које су и даље важиле на период од 10 година од дана издавања, тј. до 02. октобра 2016. године, Оператор дистрибутивног система је благовремено, у складу са одредбом члана 20. став 3 Закона о енергетици, поднео Агенцији захтев за продужење лиценце за обављање претежне делатности (број 238964 од 02. септембра 2016. године). Основни захтев је сукцесивно допуњаван, сагласно динамици окончања поступака које је Оператор дистрибутивног система благовремено започео пред другим надлежним органима ради исходавања документације која је прописана Правилником о лиценци за обављање енергетске делатности и сертификацији.

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд од 02. октобра 2016. године не поседује лиценцу за обављање енергетске делатности, у смислу Закона о енергетици – дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом.

1.4.2. Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије

Важећа Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије су она на која је Агенција дала сагласност привредном друштву „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд 15. децембра 2009. године, а која су допуњена сагласношћу на Одлуку о допуни правила о раду дистрибутивног система од 23. децембра 2012. године. Одлуке о изменама правила о раду дистрибутивног система су одобрене од стране Агенције 25. марта 2014. године и 30. јануара 2015. године.

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о Београд је приступио изради нових Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије која уважавају одредбе новог Закона о енергетици, узимајући у обзир актуелну организацију која је последица две статусне промене.

2. Раздвајање Оператора дистрибутивног система

Закон о енергетици прописује да оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа мора бити независан у смислу правне форме, организације и одлучивања од других делатности које нису повезане са делатношћу дистрибуције електричне енергије.

Независност оператора дистрибутивног система не утиче на право матичног вертикално интегрисаног предузећа да спроводи механизме координације којима се осигурава управљачки и финансијски надзор у погледу приноса на ангажована средства и инвестиције оператора дистрибутивног система, као и да одобрава годишњи и финансијски план и поставља или одређује границе задужености.

2.1. Правно раздвајање

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, који је део вертикално интегрисаног предузећа независан је у смислу правне форме и организације од других делатности које нису повезане са делатношћу дистрибуције електричне енергије, а које се обављају у контролном друштву – Оснивачу – Јавном предузећу „Електропривреда Србије“ Београд.

2.2. Функционално раздвајање

Функционално раздвајања Оператора дистрибутивног система представља испуњење скупа захтева проистеклих из одредби чланова 131. до 133. Закона о енергетици, којима се обезбеђује независност у одлучивању и деловању у односу на вертикално интегрисано предузеће и праћење остварене независности. Ови захтеви су везани за раздвојеност и независност управе, опремљеност и оспособљеност за самостално деловање, као и за одвојени идентитету у комуникацији и брендирању.

2.2.1. Раздвајање управе

Закон о енергетици налаже да лица која су одговорна за управљање Оператором дистрибутивног система не могу учествовати у органима управљања вертикално интегрисаног предузећа који су директно или индиректно одговорна за делатност производње, преноса или снабдевања електричном енергијом.

На основу члана 198. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, број 36/11, 99/2011, 83/14 – др. закон и 05/15) органи друштва са једнодомним управљањем су: скупштина и директор. Члан 15. Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС“, број 15/16) као органе јавног предузећа предвиђа: надзорни одбор и директора.

Како је важећим оснивачким актом одређено да Надзорни одбор Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд буде и у функцији Скупштине Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – констатује се да овај захтев није испуњен, односно управа Оператора дистрибутивног система није раздвојена од управе Оснивача, јер су иста лица одговорна и за управљање Оператором дистрибутивног система и Оснивачем, који се бави делатностима производње и снабдевања електричном енергијом.

2.2.2. Предузимање мера које омогућавају стручно поступање

Следећи захтев се односи на предузимање мера које ће осигурати да лица одговорна за управљање Оператором дистрибутивног система поступају стручно, како би се обезбедила њихова независност у раду.

Ово треба да значи да се морају предузети одговарајуће мере како би се осигурало да се професионални интереси лица одговорних за управљање оператором дистрибутивног система узму у обзир на начин који обезбеђује да они буду способни да делују независно.

У овом тренутку, испуњење овог захтева је тешко оценити, тј. одредити меру његове остварености. Томе доприноси и недовољно прецизна формулација захтева у члану 131. став 3. тачка 2) Закона о енергетици.

2.2.3. Независност у доношењу одлука

Захтев да Оператор дистрибутивног система доноси одлуке, независно од вертикално интегрисаног предузећа, по питању средстава потребних за погон, одржавање и развој мреже је неодвојив од захтева за раздвајање управе.

Наиме, менаџмент Оператора дистрибутивног система самостално припрема планове за погон, одржавање и развој мреже, из чега проистиче финансијски план везан за потребна средства, али чињеница да формалну одлуку о њима доноси Надзорни одбор Оснивача у функцији Скупштине Оператора дистрибутивног система, условљава да се овај захтев не може сматрати испуњеним.

2.2.4. Самосталност у текућем пословању

Да би се сматрао независним, захтев је да Оператор дистрибутивног система самостално доноси одлуке о текућем пословању, односно одлуке о изградњи или унапређењу дистрибутивне мреже ако су у оквирима одобреног финансијског плана.

Како нема индикатора да се Оснивач директно укључује у свакодневне активности Оператора дистрибутивног система овај захтев се може сматрати испуњеним.

2.2.5. Располагање неопходним ресурсима за независно обављање делатности

Потребно је да у циљу независности при доношења одлука из става 3. тачка 3) члана 131. Закона о енергетици Оператор дистрибутивног система мора имати одговарајуће кадровске, техничке, материјалне и финансијске ресурсе.

Оператор дистрибутивног система тренутно има организациону структуру која омогућава да организује послове које су му Законом о енергетици поверени и за које је одговоран. Статусном променом издвајања са припајањем, од 4. јануара 2016. године, већи део имовине (изузимајући мрежу) и запослених у оквиру заједничких функција и техничких услуга, прешли су код Оснивача, који на основу уговора о пружању услуга обавља послове који су се раније обављали од стране Оператора дистрибутивног система. Иако постоје проблеми при навикавању на нове односе и начин функционисања, може се сматрати да је овај захтев испуњен.

2.2.6. Одвојени идентитет у комуникацији и брендирању

Став 2, члана 133. Закона о енергетици захтева да Оператор дистрибутивног система који је део вертикално интегрисаног предузећа у својим комуникацијама и својим пословним именом мора да направи разлику у погледу свог идентитета у односу на енергетски субјект који се бави снабдевањем електричном енергијом у истом вертикално интегрисаном предузећу.

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд у свом називу садржи скраћеницу назива Оснивача – ЕПС, што се не мора третирати као непоштовање овог захтева, јер има доста сличних случајева у Европи (E.ON, EVN, ESB, Čez, НЕР, ...). Међутим, обавеза која проистиче из члана 5. став 4. важећег оснивачког акта, да Оператор дистрибутивног система у свом

меморандуму и другим пословним документима истиче и ознаку Електропривреда Србије чини да се овај захтев не може сматрати испуњеним.

2.2.7. Забрана међусобног субвенционисања

Закон о енергетици у члану 133. став 3 захтева да унутар вертикално интегрисаног предузећа није дозвољено међусобно субвенционисање субјеката који се баве различитим енергетским и неенергетским делатностима, ради омогућавања конкуренције и избегавања дискриминације корисника или група корисника система.

На основу расположивих података може се констатовати да нема међусобног субвенционисања и да се овај захтев може сматрати испуњеним.

2.3. Раздвајање рачуноводства

У Оператору дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд се обавља само једна енергетска делатност па не постоји потреба да се врши раздвајање финансијских извештаја по делатностима. Ипак Агенција за енергетику у неким од својих извештаја указује да „није урађено адекватно рачуноводствено раздвајање мрежних активности унутар дистрибутивне делатности“, што треба узети у разматрање и отклонити уочене недоследности. У финансијским извештајима се поштују међународни рачуноводствени стандарди (IAS) и међународни стандарди финансијског извештавања (IFRS) који се односе на обелодањивање повезаних страна.

3. Примена Програма усклађености

Главна сврха Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања је да успостави формални оквир који ће обезбедити да се активности везане за дистрибутивни систем електричне енергије у целини, а такође и да се понашање сваког запосленог или ангажованог лица код Оператора дистрибутивног система усклади са принципима недискриминације. Програмом се утврђују мере које „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, као оператор дистрибутивног система електричне енергије, предузима ради обезбеђивања прописане обавезе независног и раздвојеног деловања од вертикално интегрисаног предузећа – Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд, правила недискриминаторног понашања запослених, начин праћења поштовања тих мера и извештавање о спровођењу Програма усклађености.

3.1. Доношење програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања

Први предлог Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је доставио Агенцији за енергетику Републике Србије на сагласност 29. јула 2015. године (број 08.01.-1000-52672/1-2015). Како је Агенција имала велики број примедби на концепт и садржај предложеног Програма, које су сублимиране у допису 554/2015-Д-03/2 од 01. фебруара 2016. године, приступило се писању новог Програма, уз консултације са Агенцијом за енергетику Републике Србије.

На предложени Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања (број 00.000.-08.01.-156010/2-16 од 07. јуна 2016. године), Савет Агенције за енергетику Републике Србије је на својој 339. седници, одржаној 10. јуна 2016. године, донео одлуку којом се даје сагласност на достављени Програм усклађености. Овом одлуком (број 347/2016-Д-03 од 10. јуна 2016. године), Агенција је обавезала Оператора дистрибутивног система да обавести Агенцију за енергетику Републике Србије о оствареној независности утврђеној одредбама члана 131. Закона о енергетици

у оснивачком акту, који је требао да до 04. септембра 2016. године буде усклађен са Законом о јавним предузећима („Сл. гласник РС“ број 15/2016).

3.2. Именовање Лица одговорног за праћење усклађености

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд је доставио Агенцији за енергетику Републике Србије на претходну сагласност предлог (број 00.000.-08.01.-156010/3-16 од 07. јуна 2016. године) да као Лице одговорно за праћење усклађености Оператора дистрибутивног система буде именован Андрија Вукашиновић, дипломирани инжењер електротехнике.

Савет Агенције за енергетику Републике Србије је на својој 339. седници, одржаној 10. јуна 2016. године, донео одлуку (број 348/2016-Д-03 од 10. јуна 2016. године) којом се даје сагласност на услове за именовање лица одговорног за праћење усклађености Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд из члана 132. члан 3 Закона о енергетици. Истом одлуком дата је претходна сагласност на именовање лица одговорног за праћење усклађености Оператора дистрибутивног система Андрије Вукашиновића, дипломираног инжењера електротехнике.

Директор Оператора дистрибутивног система је, у оквиру своје надлежности а по прибављеној сагласности Агенције за енергетику Републике Србије, одлуком број 00.000.-08.01.-156010/8-2016 од 25. јула 2016. године именовано Андрију Вукашиновића, дипломираног инжењера електротехнике за Лице одговорно за праћење усклађености Оператора дистрибутивног система у смислу члана 132. став 2. Закона о енергетици.

3.3. Обезбеђивања почетних услова за усклађеност рада Друштва

Налогом број 00.000-08.01.-156010/7-2016 од 25. јула 2016. године, директор Друштва је утврдио задатке чијим испуњењем треба да се обезбеде почетни услови за усклађеност Оператора дистрибутивног система са одредбама претходно донетог Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања.

Задаци утврђени налогом односе се на:

- објављивање Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања;
- одређивање запослених који се задужују за комерцијално осетљиве податке, у смислу тачке 19. Програма;
- безбедносне мере, везане за ограничење броја корисника који имају приступне шифре за приступ електронској бази комерцијално осетљивих података;
- рестрикцију приступа диспечерским и управљачким центрима;
- именовање Лица одговорног за праћење усклађености, уз дефинисање права и обавеза Лица одговорног за праћење усклађености и Друштва, ради стварања услова за непристрасно и независно праћење усклађености;
- дефинисање одредби уговора о раду сваког запосленог, које ће се односити на заштиту комерцијално осетљивих података и на забрану повезивања запосленог са енергетским субјектима који обављају енергетску делатност снабдевања електричном енергијом.

Иако је налог ступио на снагу даном доношења, остављена је могућност да се према указаној потреби може одредити одложено дејство за поједине задатке уколико се нису стекли услови за њихову пуну реализацију.

3.4. Спровођење мера којима се спречава дискриминаторно понашање

Оператор дистрибутивног система у највећој мери самостално креира и дефинише планове и активности за које је надлежан и одговоран на основу Закона о енергетици. Међутим, због начина на који је оснивачким актом одређена његова Скупштина, а чини је Надзорни одбор Оснивача, не

може се констатовати да одлуке доноси независно, јер их у суштини доноси Надзорни одбор вертикално интегрисаног предузећа – контролног друштва – које се бави делатностима: производња електричне енергије и снабдевање електричном енергијом.

„ЕПС Дистрибуција“ д.о.о Београд улаже напоре да претежну делатност обавља недискриминаторно и транспарентно, што се у највећем броју случајева и ситуација дешава. Међутим, током 2016. године дошло је до покретања поступка испитивања повреде конкуренције од стране Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије – закључком број 5/0-02-563/2016-1 од 2. августа 2016. године. Решењем број 5/0-02-563/2016-60 од 23. децембра 2016. године Комисија за заштиту конкуренције утврђује да је Оператор дистрибутивног система, као учесник на тржишту, злоупотребио доминантан положај, и то: 1) примењивањем неједнаких услова пословања на исте послове са различитим учесницима на тржишту, чиме се поједини учесници тржишта доводе у неповољнији положај у односу на конкуренте и 2) наметањем неправичних услова пословања, тиме што је наметнуо обавезу полагања наменског (гарантног депозита) код само једне именоване пословне банке.

До покретања поступка и доношења наведеног Решења, дошло је на основу иницијативе једног од снабдевача, корисника дистрибутивног система, који је сматрао да је Оснивач Оператора дистрибутивног система био у повлашћеном положају у односу на остале учеснике на тржишту. Иако је било околности на које „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд није могла да утиче у довољној мери, закључак је да Оператор дистрибутивног система мора поступати транспарентно, непристрасно и без дискриминације било ког учесника на малопродајном тржишту електричне енергије.

Меморандум Друштва, на основу члана 5. став 4. акта о оснивању садржи и назив Оснивача који се бави енергетским делатностима производња електричне енергије и снабдевање електричном енергијом, тако да не испуњава захтев да меморандум наглашава посебан корпоративни идентитет различит од корпоративног идентитета Оснивача.

Одредбе које се односе на приступ просторијама диспечерских центара, на просторије за смештај опреме даљинског надзора и управљања и обезбеђивање комуникационих линија се поштују у потпуности.

Електронска интернет презентација „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд нема везу или другу одредницу или усмерење које упућује на привредни субјекат који обавља енергетску делатност снабдевања електричном енергијом, укључујући и Оснивача и друге привредне субјекте у којима Оснивач, директно или индиректно, спроводи управљање када се у њима обавља најмање једна енергетска делатност – производња електричне енергије и/или снабдевање електричном енергијом. За похвалу је настојање да се интернет страница стално унапређује и формом и садржајем, али је контрапродуктивно коришћење интернет домена ранијих привредних друштава за дистрибуцију електричне енергије: www.elektrosrbija.rs, www.elektrovojvodina.rs, www.jugoistok.com, www.edcentar.com; на којима су постављене различите интернет презентације које немају чак ни сличан визуелни дизајн, а у оквиру њих се налазе линкови који кориснике воде до интернет страница Оснивача које су везане за гарантовано снабдевање, што није у духу примене Програма усклађености.

Правилником о организацији и систематизацији послова радних места у Оператору дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (број 269737-1/15 од 1. децембра 2015. године), у оквиру Дирекције за подршку тржишту и смањење губитака, формирана је Служба за притужбе и приговоре корисника, у оквиру које се обављају следећи послови:

- вођење поступка, координација и решавање по приговорима и притужбама корисника дистрибутивног система електричне енергије;
- старање о уједначавању праксе у поступању по приговорима и притужбама корисника система, због поступања на начин којим се не обезбеђује остваривање њихових права у складу са Законом о енергетици и Законом о заштити потрошача и другим позитивним прописима;

- вођење јединствене евиденције о приговорима и притужбама корисника система;
- припрема, уређивање и усаглашавање процедура решавања по приговорима и притужбама корисника електродистрибутивног система;
- извештавање Агенције за енергетику Републике Србије и директора Друштва.

Служба за притужбе и приговоре корисника фактички је почела са радом 15. априла 2016. године. Приоритетно, било је потребно донети јединствену процедуру за поступање по притужбама и приговорима корисника, као и успоставити њихову јединствену евиденцију. Апликација за евидентирање приговора, након тестирања, израде упутства и обуке корисника из свих организационих делова, оперативно је почела да се примењује 08. августа 2016. године. Процедура за поступање по притужбама и приговорима корисника је донета 31. октобра 2016. године.

3.5. Поштовање правила понашања запослених

Директор „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд не учествује у органима управљања Оснивача, који се бави енергетском делатношћу снабдевања електричном енергијом. Он руководи пословањем Оператора дистрибутивног система, али је већ напоменуто да се не може сматрати да то чини независно од Оснивача, јер су чланови Скупштине Друштва истовремено и чланови Надзорног одбора Оснивача.

Сви запослени Оператора дистрибутивног система; на челу са пословодством; су током 2016. године у свом раду показали посвећеност поштовању правила понашања предвиђених Програмом усклађености, имајући у виду термин усвајања Програма, недовољно времена за детаљно упознавање и изостанак обуке у овој области. Слично се може констатовати и за запослене код Оснивача који, на основу уговора о пружању услуга, обављају послове из надлежности Оператора дистрибутивног система.

Током 2016. године није завршен процес формалног уређивања проблематике везане за тачку 19. Програма, која се односи на вођење евиденције и чување комерцијално осетљивих података, као и на одређивање запослених који ће за то бити одговорни.

Није дефинисан начин утврђивања повреде радне обавезе у случају кршења правила понашања и пропуштања примене мера из Закона о енергетици и Програма усклађености.

Стављање на располагање тражених података Лицу одговорном за праћење усклађености се одвијало без проблема. На сваки захтев за доставу података и информација се одговарало у року који је био назначен, подаци су достављани како електронским путем, тако и непосредном предајом документације.

3.6. Начин праћења програма усклађености

ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд тежи испуњењу обавезе да обезбеди техничке и друге услове за примену Програма усклађености и организује упознавање запослених са одредбама овог Програма. Правилником о организацији и систематизацији послова радних места у Оператору дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд (број 269737-1/15 од 1. децембра 2015. године), у члану 10., као посебна организациона целина, у складу са законом, формирано је Тело за праћење усклађености, ради праћења спровођења Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања. У оквиру своје надлежности Тело за праћење усклађености прати усклађеност рада ЕПС Дистрибуције са одредбама Закона о енергетици којима се уређује транспарентност рада оператора система и поверљивост података, обавештава Агенцију за енергетику Републике Србије уколико органи вертикално интегрисаног предузећа, својим одлучивањем спречавају или одлажу пројекте из планова инвестиција у дистрибутивни систем, припрема годишње извештаје о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања и доставља га Агенцији ради давања сагласности и обавља друге послове, у складу са Законом о енергетици.

Још увек се не примењује у пракси обавеза да приликом закључења уговора о раду или другог одговарајућег уговора (рад ван радног односа и др.), „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд да упознаје запосленог, односно друго ангажовано лице са одредбама овог Програма. Такође није уведена формална обавеза да запослени или друго ангажовано лице, приликом закључења уговора о раду или другог одговарајућег уговора (рад ван радног односа и др.), потписује изјаву којом потврђује да је упознат са одредбама овог Програма и правним последицама које се односе на непоштовање овог Програма.

Лице одговорно за праћење усклађености је своје активности везане за прикупљање и анализу података потребних за праћење усклађености Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд у току 2016. углавном концентрисало на управу Друштва, односно на дирекције и центре као организационе целине које учествују у креирању и спроводе пословну политику Оператора дистрибутивног система.

4. Финансијски односи Оснивача и Оператора дистрибутивног система

Реализација Програма реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд, која је прихваћена Закључком Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27. новембра 2014. године, поставила је Оператора дистрибутивног система и Оснивача у комплексан однос што се тиче спровођења одредби Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања. Оснивач, као контролно друштво у вертикално интегрисаном предузећу, у више међусобних односа са Оператором дистрибутивног система, појављује се као извршилац услуга или снабдевач електричном енергијом, док је у другим случајевима корисник услуга зависног Друштва, у својству корисника дистрибутивног система електричне енергије.

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд и Оснивач, Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд, као повезана лица имају могућност да, под одређеним условима, у складу са Законом о јавним набавкама, међусобно склапају уговоре без потребе да се услуге или производи наручују путем јавне набавке. Са друге стране Закон о енергетици, када је Оператор дистрибутивног система у питању, инсистира на транспарентности, тржишним принципима и смањивању трошкова пословања.

Финансијски извештаји Оператора дистрибутивног система за 2016. годину, Биланс стања и Биланс успеха, су усклађени са међународним рачуноводственим стандардима и препорукама везаним за обелодањивањем повезаних страна, тако да се из њих може видети у којој мери Оснивач (и друга са њим повезана лица) утиче на приходе и расходе, учествује у капиталу, потраживањима, кредитима и обавезама.

У оквиру члана 132. став 9. Закона о енергетици налаже се да извештај о спровођењу Програма усклађености садржи и информације о свим комерцијалним и финансијским односима између вертикално интегрисаног предузећа и Оператора дистрибутивног система. Тако су у наставку побројани и описани уговори и споразуми који су, у години за коју се подноси Извештај, за последицу имали међусобни комерцијални или финансијски однос Оператора дистрибутивног система и вертикално интегрисаног предузећа (и других предузећа чији је оно било Оснивач). У извештају нису објављени поверљиви и комерцијално осетљиви подаци, који су иначе, на захтев, достављени на увид Лицу одговорном за праћење усклађености.

4.1. Уговор о статусној промени издавања са припајањем

Овај уговор је потписан у процесу испуњења циљева постављених Закључком Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27. новембра 2014. године, којим је прихваћен Програм реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд и његових зависних друштава.

Уговор о статусној промени издвајање са припајањем број 08.01.-1000-269966/1-15 од 1. децембра 2015. године произвео је дејство 4. јануара 2016. године, када је 6656 запослених, значајан део имовине (пословни простор, одмаралишта, центри за обуку, део возила, део алата и опреме) и финансијске ефективе, одговарајућих дозвола и одобрења, затим уговора и обавеза (везаних за наведене запослене, имовину, дозволе и уговоре) прешло из Оператора дистрибутивног система – друштва преносиоца, у надлежност Оснивача – друштва стипендијца.

Овај уговор – иако има једнократно дејство, трајно мења односе и начин рада – ствара услове за успостављање потпуно нових и комплексних односа Оснивача и зависног друштва капитала, које се при томе бави регулисаном делатношћу од општег интереса.

4.2. Уговор о пружању услуга (SLA)

Уговор о пружању услуга број 08.01.-1000-327545/1-15 од 31. децембра 2015. године, се надовезује на Уговор о статусној промени јер уређује начин пружања услуга Оператору дистрибутивног система од стране Оснивача, код кога је статусном променом прешло око две трећине дотадашњих запослених Оператора дистрибутивног система. Закључење и овог уговора се позива на извршење Закључка Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27. новембра 2014. године, којим је прихваћен Програм реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“.

Саставни део овог уговора је седам прилога, којима се дефинишу области рада у којима се пружају услуге, спецификација сваке услуге као и обавезе и одговорности за сваку од пружених услуга посебно. Области у којима Оснивач пружа услуге Оператору дистрибутивног система су: послови одржавања електроенергетских објеката; економско-финансијски и комерцијални послови; правни, општи и послови људских ресурса; брига о корисницима; ИКТ услуге; услуге односа са јавношћу и услуге подршке при планирању енергетских објеката, мреже и инвестиција. Цена услуга се одређује применом методе цене коштања увећане за уобичајену зараду. Извршилац услуге (Оснивач) обрачунава цену услуге на бази стварних трошкова насталих у вези са пружањем услуге и на тај начин формира трошковну основицу која се увећава за адекватну маржу. Маржа је, за сваку област пружања услуга понаособ, одређена уз подршку пореских консултаната коришћењем AMADEUS (Analyze MAjor Databases from EUropean Sources) базе упоредивих финансијских информација о јавним и приватним компанијама широм Европе. Уколико за извршење неке услуге Оснивач ангажује трећа лица, за ту услугу не зарачунава маржу Наручиоцу, односно Оператору дистрибутивног система.

Уговор је закључен на неодређено време. Фактурисање се врши месечно, а Наручилац се обавезао да фактуру плати у року од 15 дана од датума пријема исте.

Став 2 уводне одредбе овог Уговора изражава тврдњу да он не утиче на независност Наручиоца у обављању делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом у питањима утврђеним законом којим се уређује област енергетике и Актима регулације.

4.3. Споразум о централизацији јавних набавки

Споразум о централизацији јавних набавки у Електропривреди Србије број 01/1-2188 од 24. јуна 2015. године, је склопљен између Оснивача, Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд, Привредног друштва за дистрибуцију електричне енергије „Електродистрибуција Београд“ д.о.о. Београд и Привредног друштва за снабдевање електричном енергијом крајњих купаца „ЕПС Снабдевање“ д.о.о. Београд, на основу члана 48. став 5. Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/2012 и 14/2015). И овај споразум се позива на извршење Закључка Владе Републике Србије 05 Број: 023-15149/2014 од 27. новембра 2014. године, којим је прихваћен Програм реорганизације Јавног предузећа „Електропривреда Србије“.

Споразум у уводним одредбама узима у обзир и, тада, предстојећу статусну промену, која је спроведена 1. јула 2015. године и уговара важење споразума и после њеног спровођења.

Овим споразумом Оснивач је одређен као Тело за централизоване јавне набавке, у смислу Закона о јавним набавкама. Потписници споразума су се сагласили да Телу обезбеде све материјалне ресурсе и средства неопходна за рад, односно да зависна друштва Оснивачу надокнаде све трошкове неопходне за рад тела.

Споразум је закључен на неодређено време.

4.4. Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу

Уговор о продаји електричне енергије са потпуним снабдевањем за надокнаду губитака у дистрибутивном систему и сопствену потрошњу Оператора дистрибутивног система, број 08.01.-1000-267897/1-15 од 30.11.2015. године, између Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ Београд, као Снабдевача и Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, као Купца, закључен је полазећи од члана 7а став 3. Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/2012, 14/2015 и 68/2015), који прописује да се одредбе овог закона не примењују у случају када надзирано правно лице које је наручилац, закључује уговор са наручиоцем који врши надзор над њим или са другим правним лицем над којим исти наручилац врши надзор, под условом да у том правном лицу са којим се закључује уговор нема учешћа приватног капитала који има одлучујући утицај.

Закон о енергетици у члану 136. став 1 тачка 21) каже да је оператор дистрибутивног система дужан да набави електричну енергију за надокнаду губитака у дистрибутивном систему у складу са транспарентним, недискриминаторним и тржишним принципима. А у члану 137. се надовезује да оператор дистрибутивног система електричне енергије не може ни да купује ни да продаје електричну енергију, осим куповине електричне енергије за надокнаду губитака у дистрибутивном систему.

Одредбе овог уговора, који је закључен на неодређено време, ступиле су на снагу 1. јануара 2016. године. Уговорено је да се цене електричне енергије одређују као цене за обрачун између повезаних лица коју утврђује надлежни орган Снабдевача (Оснивача). Утврђене цене обухватају и трошкове преузимања балансне одговорности.

Утврђена месечна количина губитака и сопствене потрошње, као и цена из члана 3. Уговора представљају основицу за издавање рачуна. Датум промета је први дан у месецу за претходни месец. Посебно се исказује обрачуната количина електричне енергије за надокнаду губитака, а посебно количина за сопствену потрошњу. Крајњи рок за плаћање је 8 дана од дана пријема рачуна.

У прелазним и завршним одредбама се констатује да ће се овај уговор тумачити и на њега примењују Закон о енергетици, Правила о раду тржишта електричне енергије, Правила о раду преносног система, Правила о раду дистрибутивног система и остали прописи Републике Србије којима се регулише материја која је предмет овог уговора, као и општи и други акти које доноси надлежни органа Снабдевача као оснивач, а која се примењују на пословне односе у Јавном предузећу „Електропривреда Србије“ Београд и привредним друштвима чији је оснивач.

4.5. Уговори о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд, за потребе обављање делатности снабдевање електричном енергијом, са Оператором дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, има потписана три уговора о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије, и то за:

1. комерцијално снабдевање:

Уговор о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије број 03.000.-08.01.-292081/1-16 од 26. октобра 2016. године;

2. гарантовано снабдевање:

Уговор о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије број 03.000.-08.01.-292081/3-16 од 26. октобра 2016. године:

3. резервно снабдевање:

Уговор о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије број 03.000.-08.01.-292081/2-16 од 26. октобра 2016. године.

У питању су типски уговори који регулишу односе у вези са приступом систему за дистрибуцију електричне енергије, као што су: обрачунски период, мерење електричне енергије, читавање мерних места, обрачун цене услуге приступа дистрибутивном систему и др. Уговором се регулише приступ дистрибутивном систему Снабдевача као корисника дистрибутивног система, и то за сва места примопредаје крајњих купаца електричне енергије, преко којих Снабдевач снабдева своје купце по Уговору о потпуном снабдевању.

Што се тиче комерцијалног снабдевања, услуга приступа дистрибутивном систему се фактурише по правилу до 20. у месецу за претходни месец. Корисник дистрибутивног система је дужан да плати рачун на име услуге приступа систему у року од 30 дана од дана доставе рачуна. Ово су услови који важе за све кориснике дистрибутивног система – снабдеваче на отвореном тржишту.

Када се ради о гарантованом и резервном снабдевању Уговори о приступу систему не садрже одредбе везане за средства обезбеђења плаћања, обзиром да се ради о регулисаном делу малопродајног тржишта електричне енергије.

Уговори о приступу дистрибутивном систему су закључени на неодређено време.

4.6. Уговор о ороченом наменском динарском депозиту

На основу одредби везаних за средства обезбеђења плаћања у Уговору о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије, за обављање делатности снабдевање на комерцијалном тржишту, Оператор дистрибутивног система и Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ Београд су потписали Уговор о ороченом наменском динарском депозиту, број 03.000.-08.01.-35361/1-2016 од 30. децембра 2016. године, са банком по избору Оснивача као трећим потписником

Овим уговором је Оснивач, као корисник дистрибутивног система који се бави комерцијалним снабдевањем, положио депозит као средство обезбеђења плаћања из којег Оператор дистрибутивног система може да наплати потраживања за услугу приступа систему за дистрибуцију електричне енергије, уколико дође до проблема са редовним измиривањем обавеза од стране корисника дистрибутивног система.

Депозит се орочава на 24 месеца, а уколико се до 15 дана пре истека овог рока не јаве потписници уговора, депозит ће аутоматски бити орочен на наредних 24 месеца.

5. Уочена ограничења и предлог мера за њихово отклањање

Члан 132. став 9. Закона о енергетици, између осталог, налаже да Извештај о спровођењу Програма усклађености садржи информације о ограничењима за успешно спровођење програма и предлог мера и препорука у циљу ефикаснијег спровођења Програма усклађености. У складу са тим описана уочена ограничења која утичу како на успешно спровођење Програма усклађености, тако и на успешно функционално раздвајање Оператора дистрибутивног система у односу на вертикално интегрисано предузеће.

5.1. Неусклађеност оснивачког акта Оператора дистрибутивног система

Актуелни оснивачки акт Друштва – Одлука о оснивању Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд – Пречишћен текст, број 08.01.-9110-308571/1-15 од 9. децембра 2015. године – је и у тренутку усвајања био неусклађен са одредбама важећег Закона о енергетици које се односе на раздвајање оператора дистрибутивног система електричне енергије (чланови 131. и 133.). Ово условљава да готово сви захтеви везани за функционално раздвајање нису испуњени. Испуњење услова из чланова 131, 132. и 133. Закона о енергетици су предуслов за добијање лиценце, коју Оператор дистрибутивног система тренутно не поседује.

Надзорни одбор Оснивача, у функцији Скупштине „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, је на седници од 2. септембра 2016. године донео одлуку број 05.000.-08.01.-237405/3-16 којом се врши усклађивање оснивачког акта „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд са Законом о јавним предузећима. Ни овај акт није усаглашен са одредбама Закона о енергетици које се односе на раздвајање оператора дистрибутивног система електричне енергије.

Предлог мера:

Скупштина Друштва треба да, у координацији са Оснивачем, донесе Одлуку о оснивању оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, која ће бити усклађена са важећим Законом о јавним предузећима и Законом о енергетици. При томе се може искористити одредба члана 76. став 2. Закона о јавним предузећима, којом се прецизира ситуација када се на јавна предузећа и друге облике организовања који обављају делатност од општег интереса примењује посебан закон или потврђени међународни споразум, што је у случају Оператора дистрибутивног система – Закон о енергетици.

Посебно треба уважити одредбе Закона о енергетици које се односе на испуњење захтева везаних за функционално раздвајање оператора дистрибутивног система електричне енергије, јер су оне предмет надзора како домаћег регулатора, тако и Секретаријата Енергетске заједнице, који ову област надгледа на основу Уговора о оснивању енергетске заједнице и одлука Министарског савета овог тела, а и у оквиру „меких мера“ тзв. „Берлинског процеса“ (Western Balkan 6).

5.2. Ограничења при реализацији уговора и споразума са Оснивачем

Дугогодишња традиција заједничког пословања наилази на искушења у новонасталим условима слободног тржишта који мењају односе између енергетских субјеката регистрованих за различите енергетске делатности. У новонасталим околностима, после, у кратком року спроведених и корених, статусних промена, није било неочекивано да буде проблема у међусобним односима Оснивача који је вертикално интегрисано предузеће и његовог зависног друштва које на малопродајном тржишту електричне енергије има улогу оператора дистрибутивног система. Истакнути проблеми оптерећују односе Оснивача и Оператора дистрибутивног система и не иду у прилог ни једној страни, стога је природно очекивати да ће они у догледно време бити превазиђени.

5.2.1. Проблеми при реализацији Споразума о централизацији јавних набавка

По споразуму, описаном у делу 4.3. овог Извештаја, Оснивач као Тело за централизоване јавне набавке преузима највећи део ингеренција у поступку покретања и спровођења јавних набавки. Иако је циљ закљученог споразума да се процес јавних набавки оптимизује и оствари уштеда, у пракси је његова примена довела до успоравања процеса јавних набавки. Наиме, ОДС за сваку јавну набавку предвиђену усвојеним годишњим планом, прибавља сагласност једног или више извршних директора, не само са аспекта финансијских средстава, него и са аспекта техничке спецификације за сваку конкретну јавну набавку. Закон о енергетици предвиђа да усвајањем годишњег плана пословања, чији је саставни део план јавних набавки, од стране Оснивача, престаје његова надлежност у његовом спровођењу. Сувише компликована и сложена процедура спровођења

централизованих јавних набавки битно утиче на реализацију планова набавки ОДС који се првенствено односе на текуће пословање, као и изградњу и унапређење дистрибутивне мреже.

Предлог мера:

Стране које су закључиле споразум треба да преиспитају оправданост његовог постојања, ефикасност и регуларност процедура на основу којих се споразум спроводи. Треба успоставити процедуре по којима ће се централизоване јавне набавке обављати у складу са одредбама Закона о енергетици, које дефинишу раздвајање оператора дистрибутивног система, односно његову независност у обављању претежне делатности. Сагласно овоме Тело за централизоване јавне набавке треба да брзо, ефикасно и по најповољнијој цени спроводи јавне набавке по претходно усвојеном Плану јавних набавки Оператора дистрибутивног система без могућности: да се оне додатно одобравају од стране неког од директора Оснивача, да се мењају њихове спецификације или да се оне без сагласности Друштва обуставе (односно не спроведу).

5.2.2. Проблеми при реализацији Уговора о пружању услуга (SLA)

Уговор о пружању услуга, описан у делу 4.2. овог Извештаја, представља најосетљивији део односа Оснивача и Оператора дистрибутивног система. На успешном спровођењу одредби овог уговора базира се квалитет, ефикасност и успешно извршење законских обавеза Оператора дистрибутивног система. Сва логистичка подршка, управљање људским ресурсима, рачуноводствени и други финансијски послови, одржавање мреже, ИКТ подршка за пословне процесе, брига о корисницима, и др. предмет су пружања услуга од стране Оснивача. Проблеми настају у случајевима када, при вршењу услуга по овом Уговору, запослени у Оснивачу наступају са позиције контролног друштва а не са позиције уговорне стране која је Извршилац услуга по закљученом уговору.

Тачка 4.5 у члану 4. Уговора предвиђа да Наручилац („ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд) задржава право да се најкасније у року од шест месеци од дана потписивања Уговора у складу са пословним потребама уведу кључни индикатори перформанси за сваку од пружених услуга појединачно, као и динамика извештавања о оствареном нивоу услуга по овом Уговору. Иако је рок за ову активност био 1. јул 2016. године, до краја 2016. године није ништа предузето по овом питању.

Одредба тачке 4.9 у члану 4. Уговора обавезује Извршиоца да документује процесе и креира све радне процедуре у вези са услугама и достави их најкасније у року од 90 дана Наручиоцу ради давања претходне сагласности. Такође се обавезује да документација и радне процедуре морају дефинисати пословне процесе, описати улоге учесника који имају одговарајућу и неопходну стручност и овлашћења, описати токове (редослед) радњи током извршења свих предметних услуга. До краја 2016. године, према сазнањима Лица одговорног за праћење усклађености, ова обавеза није реализована.

Предлог мера:

Потребно је да пословодства Оснивача и Оператора дистрибутивног система формирају стално тело, састављено од високих руководилаца оба правна субјекта, које ће се редовно састајати и пратити ефекте реализације Уговора о пружању услуга (SLA) и реаговати тако да се проблеми који настају при његовом извршењу превазилазе чим се појаве. Периодични састанци овако формираног тела могу допринети и унапређењу одредби Уговора, што би довело до ефикаснијег извршења послова и нижих трошкова.

Уговорне стране треба да се договоре око превазилажења последица због неизвршења појединих одредби члана 4. Уговора (тачке 4.5 и 4.9). Међусобним усаглашавањем треба да договоре начин и рокове за превазилажење овог проблема.

5.2.3. Неусклађеност Одлуке о информисању Оснивача

Одлука о информисању, број 12.01.51211/1-15 од 2. октобра 2015. године, донета је од стране Директора Оснивача, а њоме се уређују начела, основна садржина, средства и облици интерног и екстерног информисања, као и начин координисања активности између Оснивача као контролног друштва и његових зависних друштава. Неусклађеност се састоји у чињеници да се у члану 3. Одлуке налаже да се њене одредбе непосредно примењују и у зависним друштвима Оснивача. Што се тиче интерног информисања, запослених код Оснивача и његових зависних друштава, одредбе ове Одлуке нису спорне. Међутим, када „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд треба да иступа као оператор дистрибутивног система, није у духу Закона о енергетици и Програма усклађености, да Оснивач, који је регистрован за делатност снабдевања електричном енергијом иступа у име Оператора дистрибутивног система.

На основу одредби ове Одлуке, Уговор о пружању услуга (SLA) у прилогу 6. дефинише начин на који Оснивач у овој области пружа услуге Друштву.

Предлог мера:

Потребно је Одлуку о информисању Оснивача прилагодити тако да уважава независност „ЕПС Дистрибуције“ д.о.о. Београд у комуникацијама и обраћању јавности када иступа као оператор дистрибутивног система. Томе треба прилагодити одредбе Уговора о пружању услуга (SLA), а истовремено дефинисати начине информисања од стране „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд када иступа као Оператор дистрибутивног система.

5.3. Решење Комисије за заштиту конкуренције о злоупотреби доминантног положаја

Решењем број 5/0-02-563/2016-60 од 23. децембра 2016. године Комисија за заштиту конкуренције утврђује да је Оператор дистрибутивног система, као учесник на тржишту, злоупотребио доминантан положај, и то: 1) примењивањем неједнаких услова пословања на исте послове са различитим учесницима на тржишту, чиме се поједини учесници тржишта доводе у неповољнији положај у односу на конкуренте и 2) наметањем неправичних услова пословања, тиме што је наметнуо обавезу полагања наменског (гарантног депозита) код само једне именоване пословне банке. Ово решење је објављено у Службеном гласнику Републике Србије број 105 од 26. децембра 2016. године.

У детаљном образложењу Комисија за заштиту конкуренције објашњава околности, износи чињенице и документе на основу којих је ценила понашање Оператора дистрибутивног система, као учесника на тржишту, при утврђивању да је злоупотребио доминантан положај.

Није на Лицу одговорном за праћење усклађености оператора дистрибутивног система да у овом Извештају коментарише садржај и одлуке Решења Комисије за заштиту конкуренције, али треба истаћи ово Решење као подсетник да су односи и понашање на тржишту предмет контроле и анализе многих државних, независних и међународних тела и да је неопходно у свим аспектима пословања доследно спроводити важећу регулативу, не робујући навикама и очекивањима да величина и значај енергетског субјекта оставља простор за деловање које је нетранспарентно и дискриминаторно на било који начин.

Предлог мера:

Са своје стране Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд треба да учини све да би на малопродајном тржишту електричне енергије деловао ефикасно, транспарентно, без дискриминације или фаворизовања било ког учесника. Најефикаснији начин да се ово постигне је дефинисање радних процедура и упутстава у оквиру ИМС система, која ће се доследно придржавати Закона о енергетици, Програма усклађености и остале важеће регулативе.

Што се тиче неусаглашености интереса са Оснивачем, било да је он у улози пружаоца услуга или у улози корисника дистрибутивног система, што је овде био случај, Оператор дистрибутивног система

треба да их решава на време, пре него што проблем ескалира, користећи све методе које су му на располагању, а пре свих директне и аргументоване разговоре.

5.4. Ограничења у примени одредби Програма усклађености

Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања је усвојен након скоро једногодишњег усаглашавања, а у шестомесечном периоду који је предмет овог Извештаја, није до краја имплементиран. Истакнути су проблеми чијим отклањањем ће се постићи највећи напредак у успешној реализацији Програма усклађености.

5.4.1. Неусклађеност страница на појединим интернет доменима

Интернет странице на доменима ранијих привредних друштава за дистрибуцију електричне енергије, друштва преносиоци у статусној промени: www.elektrosrbija.rs, www.elektrovojvodina.rs, www.jugoistok.com, www.edcentar.com; садрже различите интернет презентације које немају ни сличан визуелни дизајн, а у оквиру њих се налазе линкови који кориснике воде до интернет страница Оснивача које су везане за гарантовано снабдевање, што није у духу примене Програма усклађености.

Предлог мера:

Могућа мера је подешавање којим ће се приликом приступања на наведене интернет адресе вршити преусмеравање на званичну страницу Друштва: www.epsdistribucija.rs, као што је то учињено са доменом друштва стицаоца (www.edb.rs). Друга могућност је да се интернет домени, који су били у власништву друштва стицаоца и друштва преносилаца деактивирају. Каква год одлука да се донесе потребно је да Оператор дистрибутивног система има само једну интернет локацију, која може уважити и територијалну разноликост у оквиру јединственог наступа на тржишту.

5.4.2. Није дефинисано поступање везано за комерцијално осетљиве податке

У току 2016. године нису успостављене процедуре везане за комерцијално осетљиве податке нити су дефинисане безбедносне мере, везане за ограничење броја корисника који имају приступне шифре за приступ електронској бази комерцијално осетљивих података. Такође нису формално одређени запослени који су задужени за старање о комерцијално осетљивим подацима. Није реализовано ни дефинисање одредби уговора о раду сваког запосленог, које ће се односити на заштиту комерцијално осетљивих података и на забрану повезивања запосленог са енергетским субјектима који обављају енергетску делатност снабдевања електричном енергијом.

Предлог мера:

Потребно је у потпуности спровести Налог број 00.000-08.01.-156010/7-2016 од 25. јула 2016. године, директора Друштва, који су утврђени задаци чијим испуњењем треба да се обезбеде услови за усклађеност Оператора дистрибутивног система са одредбама Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања.

Директор Дирекције за корпоративне послове и Лице одговорно за праћење усклађености треба, свако у оквиру својих надлежности, да предузму активности како би се дефинисало поступање у Оператору дистрибутивног система везано за поверљиве и комерцијално осетљиве податке. При спровођењу ових мера треба укључити директора Центра за ИКТ и директора Центра за ИМС, БЗ и контролисање мерила електричне енергије. Такође је потребно дефинисати одредби уговора о раду сваког запосленог, које ће се односити на заштиту комерцијално осетљивих података и на забрану повезивања запосленог са енергетским субјектима који обављају енергетску делатност снабдевања електричном енергијом, као и последице уколико се запослени не придржава тих одредби. Да би се ова мера спровела неопходна је измена акта о организацији и систематизацији послова.

Одговарајућим одлукама орочити ове активности.

5.4.3. Недовољно упознавање запослених са Програмом усклађености

Текст усвојеног Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања је дистрибуиран запосленима путем компанијске електронске поште, а његов одштампан текст је објављен на огласним таблама Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд. Овим су завршне одредбе самог Програма, које се односе на упознавање запослених, формално испуњене.

Запослени у Оператору дистрибутивног система ипак нису у довољној мери упознати са суштином Програма усклађености, његовим одредбама и последицама његовог непридржавања. Очигледно је да постоји потреба за презентовањем и појашњењем садржаја Програма усклађености запосленима на локацијама где обављају своје послове од стране лица која су у стању да га презентују на изворан начин и одговоре на сва питања запослених у вези са његовим спровођењем: разлозима, недоумицама, проблемима и последицама везаним за његово спровођење или неспровођење.

Предлог мера:

Исправљање овог ограничења је у надлежности Лица одговорног за праћење усклађености. Потребно је да се на Интранет порталу Друштва креира страница везана за Програм усклађености, где ће се објављивати: документација, подаци и информације у вези спровођења и праћења спровођења Програма усклађености. Пожељно је да се одредбе Програма усклађености преточе у брошуре, које ће на илустративан и пријемчив начин појаснити његову примену. Такође је потребно и да се на званичној (јавној) презентацији – www.epsdistribucija.rs – обезбеди одредница преко које корисници моћи да се информишу о Програму усклађености, годишњим извештајима о његовом спровођењу и осталим темама везаним за ову област.

Треба узети у разматрање да се кроз ИМС систем, дефинише и спроводе процедуре упознавања запослених са Програмом усклађености приликом запошљавања или почетка радног ангажовања по другом основу код Друштва. Изузетно је важно да се са садржајем Програма усклађености и начином његове примене упознају запослени код Оснивача, који путем Уговора о пружању услуга (SLA) обављају послове за рачун и у име Оператора дистрибутивног система.

6. Оцена потребе за изменом Програма усклађености

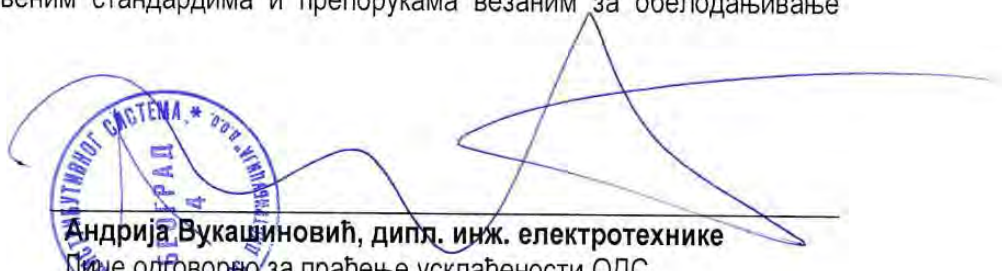
Актуелни Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања је на снази годину дана. Од његовог усвајања до објављивања овог Извештаја, из описаних разлога, није дошло до пуне примене свих одредби, нису уочени било какви суштински недостаци у његовом садржају. Од формалних ствари може се поменути да је Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд фактички променио локацију свог седишта у односу на оно које је наведено у тачки 9. Програма усклађености. Такође је пожељно да се у Програму детаљније дефинише начин праћења и извештавања у вези финансијских односа Оснивача и Оператора дистрибутивног система, на шта обавезује члан 132. Закона о енергетици, јер је то проблематика која задире у поверљиве и комерцијално осетљиве податке. Ипак пре разматрања измене Програма треба приступити његовој пуној имплементацији и праћењу спровођења.

Оцена је да у овом тренутку не постоји потреба за изменом Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања.

7. Закључак

За првих шест месеци примене Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања, на основу изнетог у овом Извештају, по кључним питањима везаним за независност Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, за спровођење Програма усклађености и за односе са вертикално интегрисаним предузећем, може се закључити следеће:

- Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд није независан у смислу члана 131. Закона о енергетици. Оператор дистрибутивног система на своју независност може да утиче стручним, одговорним, непристрасним, транспарентним и недискриминаторним понашањем у оквиру норми које му дефинишу законска регулатива и оснивачки акт. На законску регулативу и оснивачки акт Оператор дистрибутивног система не може директно да утиче, тако да су за његову независност, прописану Законом о енергетици, задужени и Оснивач, пре свих, а затим и министарство, надлежно за спровођење Закона којим је прописана независност оператора дистрибутивног система. Превазилажење овог ограничења је у усклађивању оснивачког акта Оператора дистрибутивног система са одредбама Закона о енергетици применом члана 76. Закона о јавним предузећима.
- До краја 2016. године нису имплементиране све одредбе Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања. Обавеза Оператора дистрибутивног система је да у 2017. години у потпуности спроведе одредбе Програма усклађености, са посебном пажњом на одредбе које се однесе на чување комерцијално осетљивих података.
- Комплексна улога Оснивача у односу на Оператора дистрибутивног система – као контролног друштва, као пружаоца услуга и као корисника дистрибутивног система – није увек избалансирана, а манифестује се приликом примене Споразума о централизованим јавним набавкама, Уговора о пружању услуга (SLA) и међусобним уговорима везаним за претежну делатност сваког од субјеката – што повремено ствара проблеме у свакодневним активностима. По усклађивању оснивачког акта Оператора дистрибутивног система са Законом о енергетици, треба преиспитати оправданост свих међусобних уговора и споразума, а затим оне који су обострано корисни редефинисати, у оним областима где је долазило до проблема у спровођењу.
- Комерцијални и финансијски односи Вертикално интегрисаног предузећа и Оператора дистрибутивног система су очекивани за повезана лица, која деценијама функционишу у оквиру заједничког система. Нове законске норме, везане за слободно тржиште електричне енергије, се примењују, уз приметну дозу инерције у одређеним сегментима. Финансијски извештаји су усклађени са рачуноводственим стандардима и препорукама везаним за обелодањивање повезаних страна.

Андрија Вукашиновић, дипл. инж. електротехнике
Лице одговорно за праћење усклађености ОДС
– Сагласност АЕРС, бр. 348/2016-Д-31/1 од 10.06.2016.
– Одлука Директора ОДС, бр. 156010/8-16 од 25.07.2016.